

Prav tako ljubeznivo nam slika poljskega svetnika sv. Stanislaja Kostko, † 15. vel. srpana leta 1568. Z zvesto udanostjo do mogočane Avstrije opisuje dokaj obširno življenje zveličane karmeličanke Margarite (Marjete) od križa, ki je bila habsburškega rodú, porojena 23. prosinca l. 1567. na Dunaju in umrla 5. mal. srpana l. 1633. v Madridu. Oče ji je bil cesar Maksimilijan II., mati pa Marija, hči cesarja Karola V. Prav tako domoljubno piše o sv. Štefanu, ogrskem kralju, † 15. vel. srpana leta 1038., o njegovem sinu sv. Emeriku, † l. 1031. in o ogrski kraljični sv. Elizabeti, † 19. listopada leta 1231.

Navedeni vzgledi naj pričajo, da knjiga ne bode budila in močno pospeševala v čitateljih samo zaupanja do Marije in njenega prečistega ženina, ampak da jim bode prav tako tudi množila ljubezen do narodnosti svoje, da bode v njih krepila slovansko zavednost in utrjevala zvestobo do Avstrije, Mariji in sv. Jožefu bogoljubno udane presvetle habsburške vladarske rodovine.

Stvarnih napak v tem snopiču nisem opazil. »Neskončna« ljubezen sv. Leonarda Mavriškega (str. 236) je seveda hipérbola. Kar se čita o sv. Luki,¹⁾ vsemu ne pritrjujem. Tudi moramo pomisliti, da je pisal sv. Luka svoji deli po božjem navdihnjenju.

O jeziku v knjigi se je v ocenah prejšnjih let dovolj pisalo. Trditi pa smem, da je v tem snopiču dokaj pravilen; le tu pa tam je opaziti še kakšna maroga; n. pr.: »valati se« m. valjati se; »lesketeč« m. leskeč ali lesketajoč. Reka Weichsel ni »Višnja«, ampak Visla; nemški Tübingen ne Tibinj ali Tibinja, ampak Tubinga, prislov torej tubinšk, ne »Tibinjsk«. »Karmelitarice« sedaj, ko jih imamo na Selu pod Ljubljano, slovenski bolje nazivljamo »Karmeličanke«.

Na koncu knjige je postavila družba sv. Mohorja rajnemu pisatelju in gorečemu častilcu Matere Božje in sv. Jožefa primeren spomenik: doprsko podoba njegovo in popis Volčičevega življenja, delovanja in pisateljstva iz spretnega peresa P. Florentina Hrovata (str. 252—271). Popis ta nam kaže plemenito srce rajnega Volčiča in neutrudljivo, mnogostransko njegovo delavnost. Čudimo se, kje je dobil goreči dušni pastir, pa za poljedelstvo in vrtnarstvo vneti gospodar toliko časa, kako si je vedel ohraniti zbranost duha, da nam je natančno izpolnjujoč stanovske dolžnosti, sestavil jeden in trideset večjih in manjših del, ki so in bodo v veliko korist Slovincem. — Prebiraj, mladina slovenska, večkrat ta životopis! Uči se od rajnega Volčiča, kaj premore gorečnost, marljivost, zvesta poraba časa in pa ljubezen do Boga in do bližnjega!

Dr. Jos. Lesar.

3. »Občna zgodovina« za slovensko ljudstvo. Spisal Josip Starè, kr. profesor višje realke v Zagrebu. Izdala in založila družba

sv. Mohorja 1891., XV. snopič, str. 400—475. — S tem zvezkom je postavljena streha veličastnemu poslopu, katero je po dolgih 18. letih na literarnem polju srečno dovršil gosp. prof. Starè. Le čestitati moremo vsem Slovincem, posebno pa pisatelju, da se mu je vkljub mnogim zaprekam in težavam delo tako izvrstno obneslo. S Staretovo zgodovino se moremo pokazati pred drugimi narodi in reči: To je naše! Pisana je knjiga primerno sedanjim razmeram, v katerih je zagledala beli dan. Namenjena je namreč ljudstvu, in zato treba lahkega poljudnega zloga in umevnih besedij. Pri vsem tem jo je pisatelj dobro zadel. Vendar pa ni nikdar popolnoma prezrl znanstvenega stališča. Nekateri oddelki se posebno odlikujejo z jasnostjo in temeljitostjo, n. pr. opisovanje za Slovence važnih dogodov burnega 1848. leta. Včasih bi si pač človek želel drugačne razdelitve, kakor jo je izbral g. pisatelj, ker ga je natančna razdelitev po državah primorala, da je nekaterim važnim dogodkom nasledke prej opisal nego vzroke. Tako je n. pr. v tem zvezku poprej opisana rusko-turška, kakor pa srbsko-turška vojska, dasitudi je poslednja dala povod prvi. Kakor poprejšnji zvezki, tako je pisan tudi ta v pravem katoliškem in slovenskem duhu ter v gladki in prijetni besedi, da se čita kakor povest dobrega pisatelja. Kot male hibice naj omenim k str. 482, da se je denarno stanje na Italijanskem le na videz nekaj zboljšalo, namreč dokler so imeli kaj glodati na ugrabljenih cerkvenih posestvih, da se je pa precej potem to stanje grozno shujšalo. Bolj prav bi bilo rusko reko na str. 518 imenovati Črno, kakor pa Černajo, ker je »aja« tudi v ruskem le imenovalnikova končnica, ki se preminja po sklonih. Na str. 470 bi bil rajši zapisal »razdelila« mesto »razprtila se je«, kar vendar le pride od »part«, in na str. 473 naj stoji: »venčavno« m. »venčano darilo«. Večjih stvarnih ali jezikoslovnih napak nisem našel. — Ker so v tem zvezku v celoto zbrani in zanimivo opisani dogodki, katere smo odrasli Slovenci strmeč in z gorkim sočutjem spremljevali, ko so se — kakor se nam zdi — ravnokar vršili, ni dvoma, da se bode posebno ta zvezek zgodovine z največjim veseljem prebiral letošnjo zimo po kmetih in v mestih. Slovenskim dijakom pa bodi Staretova zgodovina v prostih urah pravi: »Vade mecum«. — Ali bi ne bilo dobro, ko bi se kaka tako spretna roka, kakor je Staretova, sedaj lotila spisati za ljudstvo obširnejšo zgodovino slovenskega naroda?

Ant. Koblar.

Knjige „Matiče Slovenske“ za leto 1891.

Za leto 1891. je izdala »Matica Slovenska« tri knjige: 1. »Letopis«, 2. »Zgodovina Novega Mesta«, 3. »Pegam in Lambergar« (Povest).

1. »Letopis Matice Slov. za l. 1891.« Uredil Anton Bartel. Založila in izdala »Matica Slovenska«. V Ljubljani. Natisnila »Národna Tiskarna«, 1891. 8°. Str. 358. Cena 1 gl. 20 kr. — Kakor drugi letniki, tako je tudi ta bogato založen z znanstvenim blagom. Prav zato je

¹⁾ Kako naj pišemo in govorimo: Luka, e, Luka, ata, ali Lukež, eža? Vse tri oblike so kolikor toliko udomačene.

Poročevalec.